

RİSK DENİLEN KAVRAM.....

“Bir tehlikenin gerçekleşme olasılığı ile gerçekleşmesi halinde yol açacağı sonucun şiddetinin birlikte ele alınmasıdır. Risk, tehlikenin olasılığı ile şiddetinin bir fonksiyonu olarak ifade edilmek durumundadır.”
vikipedi

Yukarıdaki tanımdan anlaşılacağı gibi insanlık tarihi ile eş zamanlı bir kavram risk ve riskin yönetimi. Avlanmaya giden atalarımız da riskleri dikkate alıyordu, bugün yatırım yapan işletmeciler de riskleri dikkate alıyor.

Paranın hayatımıza girişi ile iş hayatında risk denilince ilk akla gelen finansal risklerdi. Nakit akışını sağlayamama riski ya da alacaklardan tahsilat yapamama riski, firmalar için dün olduğu gibi bugün de çok önemli. Bunlara ek olarak yaşanan savaşlar, global krizler, teknolojik gelişmeler ve sağlık sorunları gibi olaylar; insanları ve firmaları daha detaylı risk analizi yapmaya zorladı.

İki kimyasal sıvı birleşiminin uçak içinde bomba yapmak için kullanılma olasılığı ortaya çıkınca, tüm dünya havaalanlarında, uçağa giriş kontrol kuralları değişti. Bilişim teknolojisindeki risk kavramı derinliği ise ulaşılamaz boyutlara varıyor. Kayıtların yedeğinin yedeği alınması, sosyal medyanın iş saatleri içinde takip edilmesi, işin zamanında bitmemesi durumunda ödenecek tazminatlar, önemli bir projede kilit personelin işten ayrılması gibi konular da işletme riskleri olarak dikkate alınmaktadır. Artık firmalar, risk haritalarını çıkarıyorlar ve konuyu **Kurumsal Risk Analizi** olarak inceliyorlar.

Risk denilince, ilk adım **tehlikelerin tanımlanması** olmalıdır. Bir tehlike, tek bir riskin nedeni olabildiği gibi farklı farklı riskleri de oluşturabilir. Değer olarak hesaplanması için formül **risk = olasılık X şiddet** olarak tanımlanmaktadır. Kısaca bir tehlikenin meydana gelme olasılığı ile meydana gelme durumunda yaratacağı etkinin çarpımı. **Risk Değerlendirme** için farklı metotlar mevcut olup firmalar kendi metotlarını da kullanabilirler.

Çalışmaların en başında ne kadar dikkatli incelense de bazı tehlikeler atlanmış olabilir. Risk analiz tabloları da bu eksikliği içerebilir. İşte bu noktada temel esaslar devreye girmektedir. Verimli bir risk analizi yapmak istediğimizde önemli parametrelerden biri; ¹mümkün olduğu kadar konu hakkında bilgisi olan çok insanın görüş ve düşüncelerinin alınmasıdır. Farklı bakış açıları ve farklı düşünceler, sağlıklı bir risk analizi için çok önemlidir.

²Risk değerlendirme için firma kendi metodunu kullandığında ise önemli olan bunun firma içinde herkes tarafından aynı şekilde anlaşılır olması ve uluslararası kabul görmüş tekniklere benzeyebilmesidir. ³Ayrıca mümkün olan en yalın anlatımla, uygulanan risk değerlendirme ve risk analizi yapısının, kurum içinde olabildiğince yaygınlaştırılması gereklidir.

Bundan sonraki adım ise ⁴sürekli iyileştirme. Risk değerlendirme ve analizleri; yeni devreye alınan bir proses ve/veya ürün, yeni adrese taşınma, kilit personel değişimi, yepyeni bir proje, acil durum tatbikatlarından gelen geribildirimler ve de çalışanlardan gelen öneriler gibi nedenlerle gözden geçirilmelidir. Her gözden geçirme de sürekli iyileştirme için fırsattır.

Risk değerlendirme ve analizi sonrasında, çoğu alanda örnekleri görülebileceği üzere elimine edilemeyen bir risk değeri kalacaktır. Ayrılabilen kaynaklar doğrultusunda, risklerin azaltılması için önceliklendirme yapılmaktadır. En yüksek risk değerinden başlamak üzere sürdürülebilirlik esasında risk azaltılmasına gidilmektedir. Harcanılan kaynaklar karşılığında en yararlı sonuca ulaşmak kuralı bu alanda da geçerlidir.

Risk azaltılmasında; ortadan kaldırma için alınan aksiyonlar, kaçınma ve transfer temel uygulamalardır. Riski ortadan kaldırmak için tehlike kaynaklarının ortadan kaldırılması için tedbirler alınabilir. Riski yüksek seçenekten kaçınılarak, daha az riskli seçenekler tercih edilebilir. Ya da risk sigortalama gibi yöntemlerle, transfer edilebilir. Hangisine karar verileceği ise durumsal kararlara bağlıdır. Bir dönemde riskten kaçınmak gerekirken, bir dönem transfer etmek gerekebilir.

Risk kavramına her çalışma alanı içinde yer veren bir yapı için vazgeçilmez unsur; risk değerleme ve analiz tablolarında yer alan yüksek riskin her zaman düşünülür olması ve eliminasyonu için çaba harcanmasıdır.

Yukarıda kısaca tanımlanan çalışmaların yapılması için, sağlam bir veri tabanına ihtiyaç vardır. Bilgiye dönüştürülecek verilerin toplanması ve analizi, risk aksiyonları açısından da oldukça önemlidir. Sağlam bilgiye dayanmadan alınan kararların ve uygulamaların bedeli zaman zaman tahammül sınırlarını zorlayabilir. Sağlıklı kararlar ise inanılmaz sonuçlar ortaya koyabilir.

Sonuç olarak da tüm **risk yönetim sürecinin** izlenmesi ve gereken yerde gereken düzenlemelerin yapılması, başarılı sonuçların vazgeçilmez unsurudur. Risk yönetim sürecinde yer alan sorumluların ekip çalışması performansı da diğer önemli konulardan biridir.

Son zamanlarda Türk İş Dünyasında çokça konuşulan **İş Sağlığı ve Güvenlięi çalışmaları** için, bu bilgiler farklı kalitede bir bakış açısı getirmektedir.

Banu Sevin DAĞADA

Endüstri Mühendisi

Vizyon Danışmanlık Mühendislik ve Dış Ticaret Ltd.Şti.